

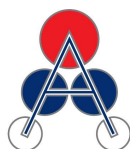
REGIONALNA AGENCIJA ZA EKONOMSKI RAZVOJ
Šumadije i Pomoravlja

EU Program prekogranične saradnje 2007-2013 – Cross-Border Cooperation Programme (CBC Programme)

Analiza korišćenja opredeljenih sredstava

REGIONALNA AGENCIJA ZA EKONOMSKI RAZVOJ
Šumadije i Pomoravlja

ARRA

Akreditovana
Regionalna
Razvojna
Agencija

Av gust 2012. godine

Program prekogranične saradnje (Cross-Border Cooperation Programme – CBC) predstavlja ključni prioritet Evropskog instrumenta za podsticaj dobrosudskim odnosima i partnerstvu - European Neighbourhood and Partnership Instrument (ENPI). Njegov cilj je jačanje saradnje između zemalja članica EU i partnerskih zemalja duž eksterne granice Evropske unije.

U cilju jačanja odnosa i saradnje Evropske unije sa zemljama koje se graniče sa Evropskom unijom, ENPI u okviru sebe uključuje komponentu koja specifično tretira prekograničnu saradnju (CBC).

Ciljevi:

Uprkos njihovim razlikama i socio-ekonomskim disparitetima, granični regioni se suočavaju sa dosta zajedničkih izazova. Na bazi prethodnog su i definisani prioriteti CBC programa:

- 1) Promocija harmoničnog ekonomskog i socijalnog razvoja u regionima lociranim sa obe strane zajedničkih granica.
- 2) Suočavanje sa zajedničkim izazovima u oblastima kao što su okruženje, javno zdravlje i prevencija i borba protiv organizovanog kriminala.
- 3) Obezbeđenje sigurnih i efikasnih granica
- 4) Promocija lokalnih građanskih inicijativa i akcija.

Dve vrste programa su uspostavljene:

1. Kopneno-granični programi između dve ili više zemalja koje dele istu granicu (ili ih deli kraći morski prelaz)
2. Multilateralni programi koji pokrivaju pomorska područja (Baltičko, područje Crnog i područje Mediteranskog mora).

Ukupno 13 CBC programa (9 kopneno-graničnih, 1 program namenjen zemljama koje deli kraći morski prelaz i 3 programa namenjenih pomorskim područjima) je uspostavljeno za oblasti duž istočnih i južnih granica EU, sa ukupnim raspoloživim sredstvima u iznosu od 950.516.000 evra za sedmogodišnji period 2007-2013. CBC programi su takođe finansirani i od strane Evropskog regionalnog razvojnog fonda (European Regional Development Fund – ERDF).

CBC program sa zemljama susedima Evropskoj uniji, cilja na promociju koherentnog i integrativnog pristupa regionalnom razvoju, suočavanje sa zajedničkim izazovima, obezbeđenje efikasnih i sigurnih granica i na ohrabivanje lokalne saradnje. Program prekogranične saradnje obuhvata Istočnu Evropu, Južni Kavkaz i zemlje Južnog Mediterana, specifično Alžir, Jermeniju, Palestinu, Azerbejdžan, Belorusiju, Egipat, Gruziju, Izrael, Jordan, Liban, Libiju, Maroko, Moldaviju, Siriju, Tunis, Ukrajinu i Rusiju.

Inicijative mogu biti bazirane na postojećim infrastrukturalama kao što su međuvladini prekogranični komiteti (Finska i Rusija organizuju ovakve sastanke na redovnoj bazi kao i Poljska i Ukrajina), međuvladina regionalna tela za saradnju (kao što su Savet baltičkih država, Crnomorska ekonomska saradnja i sl.) ili druge asocijacije i mreže, stvorene da promovišu regionalnu o pograničnu saradnju (Eurocities, Euroregions).

Aranžmani:

Partneri sastavljaju zajedničke programe na lokalnom, regionalnom i nacionalnom nivou koje zatim predlažu Evropskoj komisiji. Oni su odgovorni, ne samo za detaljno programiranje, već i za upravljanje i realizaciju ovih programa. Politička i institucionalna volja za postizanjem postavljenih ciljeva je, iz navedenih razloga, od esencijalnog značaja za garanciju postizanja efektivnosti CBC

programa. Uključenost i učešće civilnog sektora u ovim programima su, takođe, od izuzetnog značaja.

Finansiranje:

Finansiranje je obezbeđeno od strane ENPI za zemlje korisnice, kao i od strane Evropskog regionalnog razvojnog fonda (European Regional Development Fund – ERDF) za zemlje članice EU, za period 2007-2013 u ukupnom iznosu od 950.516.000 evra.

Očekivani rezultati – Naredne tri vrste rezultata se očekuju:

- Rezultati celokupnog programa, kao što su postignuti ciljevi programa, pronađeni načini za unapređenje koordinacije, efikasnost doprinosa;
- Rezultati povezni sa implementacijom ključnih ciljeva kao što su održiv ekonomski i socijalni razvoj, jačanje administrativne prakse, identifikacija problema i adekvatno i efektivno odgovaranje na identifikovane probleme;
- Specifični rezultati programa, sačinjeni od strane partnera, kao što su dugoročni lanci saradnje, jačanje mreža i uvećanje posvećenosti.

U cilju merenja uticaja, partneri će postaviti odgovarajući set indikatora u skladu sa smernicama programa.

Background:

CBC program se nadograđuje na rezultate proistekle iz prethodno lansiranih programa prekogranične saradnje (Takis, MEDA, Phare, Interreg). Na bazi naučenih lekcija od ovih programa, CBC, pod ENPI-om, dodeljuje veću odgovornost uključenim stranama, tako što decentralizuje proces programiranja, menadžment i implementaciju.

Srbija u programima prekogranične saradnje

Programi prekogranične saradnje su instrument Evropske unije za pružanje podrške saradnji institucija u pograničnim oblastima susednih država. Republika Srbija je u ovaj vid saradnje prvi put uključena 2004. godine kroz tzv. Susedske programe finansirane iz sredstava KARDS 2000-2006 (CARDS), a danas se programi sprovode u okviru druge komponente instrumenta IPA – finansijskog instrumenta Unije za podršku pristupanju za period 2007-2013.

Od 2004. godine do danas, u Srbiji je finansijski podržano oko 200 projekata. Trenutno se u Republici Srbiji sprovodi osam programa prekogranične saradnje – sa Mađarskom, Rumunijom, Bugarskom, Crnom Gorom, Bosnom i Hercegovinom, Hrvatskom, Jadranski program i program “Jugoistočna Evropa”.

1) Mađarska – Srbija

IPA Program prekogranične saradnje Mađarska – Srbija 2007-2013 usvojen je od strane Evropske Komisije 25. marta 2008. Indikativna finansijska alokacija (što se tiče doprinosa IPA sredstava) iznosi 50,1 miliona evra za period od 7 godina (2007-2013).

IPA prekogranični program Mađarska – Srbija je usvojen od strane Evropske Komisije 25 marta 2008. godine. Dodeljena sredstva Evropske unije za period 2007-2011 iznose 33.969.179 €. IPA finansiranje i za mađarske i za srpske partnere može dosežati do 85% za to podobnih troškova projekta.

2007. – 4.032.500 evra

2008. – 6.889.525 evra

2009. – 7.530.765 evra

2010. – 7.676.389 evra

Ukupno: 26.129.179 evra

Indikativni plan alokacije sredstava:

2011. – 7.840.000 evra

2012. – 7.990.000 evra

2013. – 8.150.000 evra

Ukupno: 23.980.000 evra

UKUPNO 2007-2013: 50.109.179 evra

2) Rumunija – Srbija

IPA Program prekogranične saradnje Rumunija - Srbija pokrenut je od strane Evropske Komisije 27. marta 2008. godine, zamenivši prethodni Program susedske saradnje 2004-2006; u okviru instrumenta IPA 2007-2013, program pruža finansijsku podršku određenim oblastima na granici između Srbije i Rumunije, sa ciljem da unapredi uravnotežen i održiv razvoj i veću ekonomsko-socijalnu koheziju.

Za period 2007-2009, ukupno je potrošeno 23,010,661 evra: **IPA – 19,559,062 evra**; nacionalno ko-finansiranje – 3,451,599 evra.

2007. – 4.274.252 evra

2008. – 7.302.563 evra

2009. – 7.982.247 evra

Ukupno: 19.559.062 evra

Za period 2010-2011, ukupno je potrošeno 19.348.970 evra: **IPA – 16.446.623 evra**; nacionalno ko-finansiranje – 2.902.347 evra.

2010. – 8.146.623 evra

2011. – 8.300.000 evra

Ukupno: 16.446.623 evra

Indikativni plan alokacije sredstava:

2012. – 8.470.000 evra

2013. – 8.640.000 evra

Ukupno: 17.110.000 evra

UKUPNO 2007-2013: 53.115.685 evra

3) Bugarska – Srbija

IPA Program prekogranične saradnje Bugarska – Srbija 2007-2013 pokrenula je Evropska Komisija 25. marta 2008. godine uz početna finansijska sredstva (period 2007-2009) od 11.551.284 evra.

2007. – 2.524.310 evra

2008. – 4.312.780 evra

2009. – 4.714.194 evra

2010. – 4.808.474 evra

2011. – 4.904.646 evra

Ukupno: 21.264.404 evra

Indikativni plan alokacije sredstava:

2012. – 5,00 miliona evra

2013. – 5,10 miliona evra

Ukupno: 10,10 miliona evra

UKUPNO 2007-2013: 31.364.404 evra

4) Srbija – Hrvatska

IPA Program prekogranične saradnje Hrvatska - Srbija pokrenut je od strane Evropske Komisije sa početnim finansijskim sredstvima podrške za obe zemlje u iznosu od 5,4 miliona evra za prve tri godine.

2007. – 1.800.000 evra

2008. – 1.800.000 evra

2009. – 1.800.000 evra

2010. – 1.800.000 evra

Ukupno: 7.200.000 evra

Indikativni plan alokacije sredstava:

2011. – 1.800.000 evra (1.000.000 evra – Srbija, 800.000 evra – Hrvatska)

2012. – 2.000.000 evra (1.000.000 evra – Srbija, 1.000.000 evra – Hrvatska)

2013. – 2.000.000 evra (1.000.000 evra – Srbija, 1.000.000 evra – Hrvatska)

Ukupno: 5.800.000 evra

UKUPNO 2007-2013: 13.000.000 evra

5) Srbija – Bosna i Hercegovina

IPA Program prekogranične saradnje Srbija-Bosna i Hercegovina 2007-2013 usvojen je od strane Evropske komisije avgusta 2007, sa izdvojenim sredstvima za prvi period 2007-2009 u iznosu od 4,86 miliona evra.

2007. – 1.800.000 evra

2008. – 1.800.000 evra

2009. – 1.800.000 evra

2010. – 1.800.000 evra

Ukupno: 7.200.000 evra

Indikativni plan alokacije sredstava:

2011. – 1.700.000 evra (1.000.000 evra – Srbija, 700.000 evra – BiH)
2012. – 2.000.000 evra (1.000.000 evra – Srbija, 1.000.000 evra – BiH)
2013. – 2.000.000 evra (1.000.000 evra – Srbija, 1.000.000 evra – BiH)

Ukupno: 5,7 miliona evra

UKUPNO 2007-2013: 12.900.000 evra

6) Srbija – Crna Gora

2007. – 1.100.000 evra
2008. – 1.100.000 evra
2009. – 1.100.000 evra
2010. – 1.200.000 evra
Ukupno: 4.500.000 evra

Indikativni plan alokacije sredstava:

2011. – 1.200.000 evra (600.000 evra – Srbija, 600.000 evra – Crna Gora)
2012. – 1.200.000 evra (600.000 evra – Srbija, 600.000 evra – Crna Gora)
2013. – 1.200.000 evra (600.000 evra – Srbija, 600.000 evra – Crna Gora)

Ukupno: 3.600.000 evra

UKUPNO 2007-2013: 8.100.000 evra

7) IPA Jadranski program prekogranične saradnje 2007-2013

Raspoloživa finansijska sredstva:

2007. – 19.764.156 evra
2008. – 33.767.061 evra
2009. – 36.909.920 evra
2010. – 37.648.116 evra
2011. – 38.401.079 evra
Ukupno 2007-2011: 166.490.332 evra

8) Transnacionalni program Jugoistočne Evrope 2007-2013

"IPA ne-integrisana faza", IPA alokacije za Srbiju

2007. – 1.114.228 evra
2008. – 989.000 evra
2009. – 1.264.283 evra
Ukupno: 2.867.228 evra

"IPA integrisana faza"

U drugoj fazi realizacije SEE programa, zajednička IPA alokacija je dodeljena programu od strane Evropske komisije, bez razdvajanja alokacija po IPA zemljama (Srbija, Crna Gora, Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Makedonija i Albanija).

2010. – 4.000.000 evra
2011. – 4.000.000 evra
2012. – 4.200.000 evra
2013. – 4.300.000 evra
Ukupno: 16.500.000 evra

UKUPNO OBE FAZE: 19.367.228 evra

Šumadija i Pomoravlje i programi prekogranične saradnje

Šumadija i Pomoravlje kao NUTS 3 teritorija, nalazi se u centralnom delu Republike Srbije. Kao takva, predstavlja teritoriju koja nije u mogućnosti da koristi fondove programa prekogranične saradnje osim u slučaju IPA Jadranskog programa prekogranične saradnje 2007-2013 i Transnacionalnog programa Jugoistočne Evrope (2007-2013), s obzirom da su jedino ova dva programa na raspolaganju jer obuhvataju teritoriju cele Republike Srbije.

Pored navedenog benefita teritorija Šumadije i Pomoravlja nije u mogućnosti da iskoristi značajna sredstva, raspoloživa po osnovu ostalih programa prekogranične saradnje. Naredna sinteza podataka treba da pokaže propuštena sredstva teritorije zbog specifičnog položaja okruga Šumadije i Pomoravlja.

Ukupna sredstva raspoloživa po osnovu svih prekograničnih programa iznose:

- 1) Program prekogranične saradnje Mađarska – Srbija 2007-2013 – **50.109.179 evra**
- 2) Program prekogranične saradnje Rumunija – Srbija 2007-2013 – **53.115.685 evra**
- 3) Program prekogranične saradnje Bugarska – Srbija 2007-2013 – **31.364.404 evra**
- 4) Program prekogranične saradnje Srbija – Hrvatska 2007-2013 – **13.000.000 evra**
- 5) Program prekogranične saradnje Srbija – BiH 2007-2013 – **12.900.000 evra**
- 6) Program prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora 2007-2013 – **8.100.000 evra**

Ukupna vrednost svih prekograničnih programa iznosi: 155.689.268 evra

Šumadija i Pomoravlje, okruzi u Centralnoj Srbiji izopšteni su od mogućnosti da konkurišu za prethodno navedena sredstva.

Jedina mogućnost da ova teritorija apsorbuje jedan deo navedenih sredstava jeste da se Šumadija i Pomoravlje ne posmatraju kao NUTS 3 regija, već kao deo NUTS 2 regiona. U tom slučaju posmatrao bi se širi region koji se naziva Šumadija i Zapadna Srbija.

Šumadija i Zapadna Srbija NUTS 2 teritorijalna celina se sastoji iz osam okruga:

1. Mačvanski
2. Kolubarski
3. Zlatiborski
4. Raški
5. Rasinski
6. Moravički
7. Šumadijski
8. Pomoravski.

Posmatranje Šumadije i Pomoravlja kao deo većeg NUTS 2 regiona daje velike povoljnosti u apsorpciji sredstava ali ne svih već samo navedenih programa:

- 1) Program prekogranične saradnje Srbija – Hrvatska 2007-2013 – **13.000.000 evra** (pogranični okrug je: Mačvanski)
- 2) Program prekogranične saradnje Srbija – BiH 2007-2013 – **12.900.000 evra** (pogranični okruzi su: Mačvanski, Kolubarski, Zlatiborski)
- 3) Program prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora 2007-2013 – **8.100.000 evra** (pogranični okruzi su: Zlatiborski, Raški).

Na ovaj način bi se stvorila mogućnost da Šumadija i Pomoravlje absorbiraju izvesna sredstva, odnosno, na raspolaganju bi bilo **34 miliona evra** za period 2007-2013.

S obzirom da je NUTS 3 regija Šumadije i Pomoravlja već propustila veliki deo ovih sredstava, za period 2007-2011 u vrednosti od **23.600.000 evra**, preostaje iznos od **10.400.000 evra** za period 2012-2013¹ (u 2012. godini preostao je poslednji kvartal godine): 1) **2012. godina – 5.200.000 evra**; 2) **2013. godina – 5.200.000 evra**.

Kada se dalje ide u analizu preostalog dela sredstava može se zaključiti da od 10.400.000 evra, **50% ili 5.200.000 evra** predstavljaju sredstva za koja teritorija Šumadije i Zapadne Srbije može direktno da aplicira (2.600.000 evra – 2012. godina; 2.600.000 evra – 2013. godina) jer su namenjena Srbiji, a ostala sredstva otpadaju na projekte koje podnose Hrvatska, Bosna i Hercegovina i Crna Gora u partnerstvu sa Srbijom (u istoj proporciji).

Usled nezavidnog položaja teritorije Šumadije i Pomoravlja, imajući u vidu prethodnu analizu, preporuka je da se ovaj NUTS 3 region tretira kao deo većeg NUTS 2 regiona Šumadije i Zapadne Srbije kako bi ova teritorija uspela da iskoristi svoju šansu u apliciranju za preostala sredstva CBC programa (2013. godina) i kako bi region bio deo novog budžetskog perioda 2014-2020.

¹ Raspodela sredstava CBC programa za period 2012-2013, predstavlja indikativni plan alokacije sredstava preuzet iz dokumenta: *Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA) – Multi-annual Indicative Planning Document (MIPD) – 2011-2013 – IPA Component II – Cross-border Cooperation*